■ Якуб Корсак

ПРАВАСЛАЎНЫЯ ВЕРНІКІ САМАВОЛЬНА ЎСТАЛЯВАЛІ “ЦЫБУЛІНУ ”НА ЎЯЗДНОЙ БРАМЕ СВЯТА-МІКОЛЬСКАГА МАНАСТЫРА

Гэта вынікае з адказу намесніка старшыні Магілёўскага гарвыканкаму Андрэя Кунцэвіча.

Кунцэвіч адзначае, што паводле інфармацыі ігуменні манастыра Ефрасініі купал з крыжам на ўяздной браме манастыра XVIIстагоддзя быў усталяваны у 2007 годзе па блаславенню былой ігуменні манастыра Яўгеніі. Купал пабудаваны ў тым жа стылі, як і купалы над бакавымі парталамі і апсідай сабора.

На дадзены момант у адпаведнасці с заканадаўствам манастыр звярнуўся за ўзгадненнем дадзеных работ у Міністэртва культуры Рэспублікі Беларусь.

Рэдактар газеты “НАШ Магілёў” Ігар Барысаў адзначае, што на зварот у Міністэрства культуры ігуменні Свята-Мікольскага манастыра паўплываў калектыўны зварот магілёўцаў, якія выказалі сваю незадаволенасць тым, што на старажытнай браме манастыра вырасла “цыбуліна”.

- Тое, што ўзгадненне самавольна ўсталяванай “цыбуліны” адбываецца толькі зараз, сведчыць пра тое, што “цыбуліна” была ўсталявана без узгаднення і дазволу міністэрства. Як сведчыць практыка працей нешта пабудаваць, а потым легалізаваць гэта, чым атрымаць дазвол на змены, тым болей, калі гутарка ідзе пра ўяздную браму XVIIстагоддзя. Гэта парушэнне заканадаўства. Цікава, што скажа на гэта Міністэрства культуры, - кажа Ігар Барысаў.

Уяздная брама з агароджай уваходзіць у склад комплекса гісторыка-культурнай каштоўнасці “Комплекс Мікольскага манастыра”, які з’яўляецца аб’ектам І катэгорыі і ўнесены ў пералік матэрыяльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцяў Рэспублікі Беларусь.

Нагадаем, што ў верасні каля 20 магілёўцаў накіравалі зварот у Магілёўскі гарвыканкам і Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь з просьбай даць тлумачэнні з нагоды таго, што на ўязной браме XVII стагоддзя Свята-Мікольскага манастыра паўстала “цыбуліна”, якая з’яўляецца новабудам і ніяк не пасуе да комплекса манастыра, які быў пабудаваны ў XVII стагоддзі.

Гісторык і археолаг Алег Трусаў паведаміў “НАШ Магілёў”, што падчас рэканструкцыі брамы ў пачатку 90-х гадоў мінулага стагоддзя ніякага купала з крыжом на браме не было, а яго з’яўленне можна патлумачыць спробай рускай праваслаўнай царквы пазначыць сваю тэрыторыю, нават калі гэта не пасуе па стылю архітэктуры.

ПАНОРАМНЫЙ БИНОКЛЬ УСТАНОВИЛИ НА МОГИЛЕВСКОЙ РАТУШЕ

Панорамный бинокль установили на ратуше Могилева. Об этом рассказал директор Музея истории Могилева Алексей Батюков.

Оптическую систему с приближением в 25 раз японского производства, имеющую большую разрешающую способность и широкий угол зрения, что позволяет получить качественное изображение удаленных объектов с большой высоты обзора, установили на смотровой площадке ратуши.

Но первая возможность осмотреть город от Буйнич до Николаевской церкви с помощью бинокля у могилевчан и гостей города будет только 1 октября. «На предстоящей неделе, – пояснил директор музея – нам необходимо решить вопрос дополнительного ограждения смотровой площадки, что требуется нормами техники безопасности».

Установленный панорамный бинокль, кстати, приобретенный за средства, выделенные городским бюджетом, специалисты называют профессиональным. С помощью аналогичных моделей в мире открыто 15 звезд. У могилевских туристов будет возможность благодаря мощноИй оптике любоваться панорамой города и рассматривать его самые отдаленные уголки.

Услуга эта платная. Обойдется она в комплексе с посещением смотровой площадки в районе 20 000 рублей.

С 1 октября экскурсии на смотровую площадку будут проходить в постоянном режиме. Но на зимний период бинокль с площадки снимут, так как прибор не выдерживает морозы более 10 градусов.

НАШ МАГІЛЁЎ

http://gazetanm.eu
№81

Надрукавана на ксераксе.
Наклад 299 ас.
Адрас рэдакцыі: Магілёў,
вул. Ленінская, 29.
Распаўсюджваецца бясплатна.
gazetanm.eu@gmail.com

Галоўны рэдактар - Вітольд Няўрыда

Незалежнае грамадска-палітычнае выданне горада. 01 кастрычніка 2014 г.

ГРАМАДСТВА

■ Уладзімір Лапцэвіч

“УВАСКРАСІЦЬ” КАСЦЁЛ СВ. КСАВЕРЫЯ, ІЕЗУІЦКІ КАЛЕГІЎМ І ГАСЦІНІЦУ “ФРАНЦЫЯ” МОЖНА Ў НАСЦЕННЫХ ВЫЯВАХ, ЛІЧЫЦЬ КРАЯЗНАВЕЦ АЛЕГ ДЗЯЧКОЎ

У другой палове мінулага стагоддзя ў Магілёве на месцы цяперашняй Тэатральнай плошчы былі знішчаны тры будынкі, якія і сёння былі б упрыгожаннем горада - касцёл св.Ксаверыя, іезуіцкі калегіўм і гасцініца “Францыя”. Магчымасць цалкам аднавіць іх цяпер амаль нерэальная, але тым не менш можна без асаблівых выдаткаў захаваць іх выгляд у памяці магілёўцаў, сцвярджае краязнавец, старшыня Магілёўскай гарадской арганізацыі Таварыства беларускай мовы Алег Дзячкоў.

Працяг **на стр.2**

МАГІСЛАЎ: МАГІЛЯЎЧАНЕ АБРАЛІ ІМЯ ДЛЯ МЕХАНІЧНАГА ТРУБАЧА

Магіляўчане напярэдадні абралі імя для механічнага трубача. Рукатворнага хлопчыка-гарніста, які выконвае фанфару на балконе гарадской ратушы, цяпер завуць Магіслаў. Гэты варыянт прапанаваў адзін са стваральнікаў мастацкай постаці, вядомы скульптар Андрэй Вераб’ёў, расказаў дырэктар Музея гісторыі Магілёва Аляксей Бацюкоў.

Імя для новай магілёўскай славутасці выбралі адкрытым галасаваннем самі гараджане з некалькіх найбольш прыдатных варыянтаў. Учора на пляцоўцы каля Магілёўскай ратушы жыхары горада адзначылі Дзень гарніста — арыгінальнае мясцовае свята, якое, магчыма, стане традыцыйным.

Механічнага фанфарыста ўсталявалі на балконе ратушы 28 чэрвеня. Пасля прэзентацыі і дагэтуль у хлопчыка-гарніста былі толькі пробныя выхады. Цяпер вызначаны дакладны расклад, калі магіляўчане і госці абласнога цэнтра змогуць слухаць гарадскую фанфару на плошчы Славы. «Выхады будуць такія: 12 гадзін дня, як і раней; 8 гадзін вечара, таму што васьмёрка ўяўляе сабой сімвал вечнасці, бясконцасці. І трэці выхад – у хвіліну захода сонца», – паведаміў Аляксей Бацюкоў.

“УВАСКРАСІЦЬ” КАСЦЁЛ СВ.КСАВЕРЫЯ, ІЕЗУІЦКІ КАЛЕГІЎМ І ГАСЦІНІЦУ “ФРАНЦЫЯ” МОЖНА Ў НАСЦЕННЫХ ВЫЯВАХ, ЛІЧЫЦЬ КРАЯЗНАВЕЦ АЛЕГ ДЗЯЧКОЎ (ПАЧАТАК НА СТР.1)

Алег, чым цікавым вызначаліся ў гісторыі Магілёва касцёл св.Ксаверыя, іезуіцкі калегіум і гасцініца “Францыя”?

Будынак іезуіцкага калегіўма быў пабудаваны ў Магілёве крыху раней, чым касцёл Святога Ксаверыя – у другой палове XVII стагоддзя. А падмурак касцёла быў закладзены ў 1699 годзе, адкрылі ж яго ў 1725 годзе, то бок у першай чвэрці XVIII стагоддзя. І будаваўся ён у стылі барокка.

У іезуіцкім калегіўме бясплатна навучаліся людзі розных канфесій. Навучанне ў першых класах ішло на роднай мове – на беларускай, затым на старажытных мовах – латыні, стараяўрэйскай і грэчаскай. Потым вывучаліся некалькі замежных моў. Таксама там былі цыклы так званых трывіўм і квадрыўм – абавязковыя цыклы гуманітарных і дакладных навук. Абавязковымі былі спевы, фізкультура – фехтаванне, плаванне, верхавая язда. Быў тэатр пры іезуіцкім калегіўме, была аптэка, быў агарод. І калегіўм быў вядомы за межамі не толькі Магілёва, але і за межамі Беларусі.

Сам ордэн іезуітаў забаранілі ў 1820 годзе загадам Аляксандра І, бо яны займелі на той час вельмі вялікі ўплыў у Расійскай імперыі. І будынак іезуіцкага калегіўма ў Магілёве адалі пад штаб першай рускай арміі. Некалькі гадоў у Магілёве жыў і працаваў герой кампаніі 1812 года Барклай дэ Толі - былы камандуючы першай рускай арміі і галоўнакамандуючы да Кутузава.

Пасля паўстання дзекабрыстаў некалькі дзесяткаў яго ўдзельнікаў прывезлі ў гэты будынак. Тут над імі было следства і суд. А пасля апошняй вайны ў гэтым будынку была абутковая фабрыка “1 мая”.

Касцёл Святога Ксаверыя выходзіў фасадам на Тэатральную плошчу. У Беларусі было некалькі касцёлаў, названыя ў гонар святога Ксаверыя – у Мінску і ў Гародні. У Гародні ён захаваўся, а ў Мінску быў адноўлены, бо быў зачынены за савецкім часам. У Магілёве ж касцёл св.Ксаверыя знеслі пасля вайны ў 1950-х гадах.

Што адбывалася з гэтымі будынкамі ў мінулым стагоддзі – апошнім стагоддзі іх існавання?

У 60-гадах будынак іезуіцкага калегіўма сталі зносіць, але магілёўскі краязнавец Іеранім Філіповіч напісаў у Мінск скаргу, што зносіцца будынак, звязаны з гісторыяй дзекабрыстаў. Мінчукі тады падключыліся і прыпынілі знос, і засталіся толькі дзве сцяны – унутраная і тарцовая. І доўгі час там быў Музей дзекабрыстаў, і была вельмі цікавая экспазіцыя. На жаль, яго расфармавалі ў 90-гадах. Зараз там месціцца дзве экспазіцыі – Музей этнаграфіі і “Магілёў губернскі”.

А касцёл Св.Ксаверыя немцы пад час вайны адчынілі, назвалі яго кірхай, хадзілі туды на набажэнствы. Як распавядаюць старажылы, там іграў арган. Вельмі моцна будынак пацярпеў падчас савецкіх бамбёжак пры вызваленні Магілёва – дзве вежы абрынуліся. І яго знеслі ў 1950-гадах.

Гасцініцу “Францыя”, пабудаваную ў стылі мадэрн у пачатку XX стагоддзя, знеслі ў 1970-х гадах. Да таго там быў абласны ваенкамат.

Зруйнавалі гэты будынак таму, што адбывалася пашырэнне вуліцы Першамайскай – ходнікі рабілі, бо не было дзе дэманстрацыі “нармальна” праводзіць. У той час асноўныя святочныя мерапрыемствы адбываліся на Тэатральнай плошчы перад драмтэатрам. Трыбуну аздаблялі партрэтамі Леніна-Сталіна.

Ці можна нейк калі не аднавіць адразу тыя будынкі, то хоць для пачатку пастаянна ўзгадваць аб іх?

Па-першае, у наступным годзе юбілей паўстання дзекабрыстаў. У нас была шыльда, што гэты будынак звязаны з рухам дзекабрыстаў. Яна дзесьці ляжыць у сховішчах. Яе трэба вярнуць на месца. Па-другое, там сцяна Музея этнаграфіі зусім пустая. На ёй можна зрабіць малюнак – графічную выяву іезуіцкага калегіўма, касцёла Святога Ксаверыя, гасцініцы “Францыя”. Такім чынам атрымаецца магчымасць вельмі яскрава, танна і запамінальна папулярызаваць гэтую гістарычную мясціну. І, канешне, зрабіць надпіс, што на гэтым месцы было.

Што можна сказаць пра магчымасць аднаўлення тых будынкаў?

Заслужны архітэктар Беларусі, які жыве ў Магілёве, Ігар Фралоў сказаў, што пры сучасных тэхналогіях магчыма ўсё аднавіць – і іезуіцкі калегіўм, і касцёл Святога Ксаверыя і гасцініцу “Францыя”. Мы ў свой час прапаноўвалі аднавіць касцёл. А паколькі каталікоў у нас не так шмат, і некалькі ёсць касцёлаў, то можна зрабіць як у Полацку – стварыць у гэтым адноўленым будынку зал арганнай музыкі і краязнаўчы музей.

А ці не спатрэбіцца для аднаўлення будынка касцёла зносіць Канцэртны зал “Магілёў” – былы Дом палітасветы?

Не. Калі яго аднаўляць, то яны не будуць чапляць адзін аднаго.

Калі б гэтае аднаўленне адбылося, то зусім іншы выгляд набыла б Тэатральная плошча. Зараз дамінантай там з'яўляецца першая ў Магілёве высотка, а быў бы дамінантай адроджаны касцёл Св.Ксаверыя. І гістарычны цэнтр нашага тысячагадовага горада глядзеўся значна прэзентабельней.

У МАГІЛЁВЕ ТАВАРЫСТВА АХОВЫ ПОМНІКАЎ ЗАКЛАПОЧАНА ЛЁСАМ БУДЫНКУ ПА ЗАВУЛКУ КАМУНІСТЫЧНЫМ 10

Часам бывае так, што не толькі дзяржаўныя чыноўнікі, але і прыватныя асобы, ва ўласнасці якіх аказаліся гісторыка-культурныя аб'екты, нядбайна адносяцца да іх стану. Адным з прыкладаў тут можна прывесці будынак по завулку Камуністычным 10, што знаходзіцца акурат насупраць другога корпуса сярэдняй школы №2 і пабудаваны ў стылі неакласіцызму.

На фота Ўладзімір Краўчанка, аўтар артыкула - Станіслаў Дубовік

Двухпавярховы цагляны дом светла-шэрага колеру, як сведчыць старшыня Магілёўскага аддялення Беларускага таварыства аховы помнікаў Уладзімір Краўчанка, ёсць добрым трывалым будынкам тыповай гарадской забудовы старой часткі Магілёва. “Такіх дамоў у нас вельмі мала засталося, і рэстаўратары да яго не дакрануліся”, - кажа ён.

Згодна пашпарту будынка, што быў складзены Магілёўскім абласным краязнаўчым музеем імя Е.Р.Раманава ў кастрычніку 2010 года, дом пабудавалі напрыканцы пазамінулага стагоддзя як жылы і быў ён прыватнаўласніцкім. Да наступлення бальшавіцкай эры знаходзіўся ён на завулку Макавецкім. Першы яго паверх выкарыстоўваўся пад розныя ўстановы. У 20-ыя гады XX стагоддзя савецкія ўлады нацыяналізавалі будынак і доўгі час ён быў жылым.

Дом адметны тым, што мае высокі цокальны паверх. Вонкавыя праёмы прамавугольныя. Дэкор фасадаў складаецца з міжпавярховай складанапрафіліраванай цягі і падаконнай цягі на другім паверсе верхняга карніза. Па галоўнаму фасаду паміж другой і трэцяй воссю маюцца вертыкальныя здвоеныя цягі-пілястры. Такія ж абрамляюць вуглы фасада. Да вугла дваровага фасада прыбудаваны трохвугольны канфорс. Бакавыя фасады з трохвугольнымі завяршэннямі. Уваход у будынак збоку двара. Дах двухсхільны.

“Гэта быў жылы дом, але ўжо гадоў пяць там ніхто не жыве”, - адзначае Краўчанка. Цяпер будынак, як сведчаць афіцыйныя крыніцы, выкарыстоўваецца як адміністрацыйна-гаспадарчы будынак.

Згодна вышэйзгаданай даведкі, ад мая 2008 года дом зноў знаходзіцца ў прыватнай уласнасці. Ім валодае нехта Бураў В.А., з вёскі Лучынка Смаленскага раёна Смаленскай вобласці Расіі. Тая вёска, пэўна, ёсць адной з найменш населеных у суседнім з намі расійскім рэгіёне – паводле дадзеных ад 2007 года, што прыводзіць Wikipedia, жыве там усяго дзевяць чалавек.

Што ж тычыцца адміністрацыйна-гаспадарчага выкарыстання дома па завулку Камуністычным 10, то заўважыць гэта немагчыма. Зараз у будынка абшарпаныя і апісаныя сцены, выбітае шкло ў вокнах і заўсёды распахнутыя створкі вокнаў на другім паверсе.

Па ўсяму відаць, што да дадзенага будынку ў яго расійскага ўласніка рукі не даходзяць. Краўчанка слушна адзначае, што пакуль дому патрабуецца толькі касметычны рамонт, але паколькі ён усё больш прыходзіць у запусценне, то хутка без буйных укладанняў аднавіць будынак будзе немагчыма.

Застаецца толькі дзівіцца, чаму ўладальнік, маючы такі прывабны па ўсіх параметрах дом, не здае яго хоць бы ў арэнду.

“Яго можна было б разнастайна выкарыстоўваць. Многія арганізацыі не маюць офісных памяшканняў. Гэта значыць, яго можна здаць пад офісныя памяшканні, пад магазін, ці аддаць мастацкай школе, якой патрэбны малыя класы”, - кажа Уладзімір Краўчанка.

Ён упэўнены, што калі б уласнік абвесціў аб здачы гэтага дома, то жадаючых узяць там хоць якую плошчу ў арэнду было б больш, чым дастаткова.

“Але нідзе інфармацыі аб гэтым няма. Можа, яго проста хочуць знішчыць?” – пытаецца краязнаўца, азначаючы, што дзяржаўныя чыноўнікі ўсё ж мусяць даглядаць, наколькі выконваецца прыватнымі ўласнікамі заканадаўства аб ахове гісторыка-культуранай спадчыны.